

KIELTEN OPISKELUVINKIT

SANASTO

- * Käytä kaikkia aistikanavia: katsele, kuuntele, kirjoita, puhu ja tee!
- * Kokeile erilaisia tapoja. Opettele tunnistamaan itsellesi tehokkaimmat tavat oppia uusia sanoja.
- * Toista ja työstä! AIVOTYÖ, et opi tehokkaasti, jos et anna aivoillesi työtä.
  - Työstäminen on toistoa tärkeämpää: pelkkä irrallisten sanojen pänttäminen tuottaa hyvin lyhytaikaisia muistijälkiä.
  - Muista: Oppiminen ja muistaminen edellyttävät usein opettavien sanojen työstämistä useammalla eri tavalla. Olipa valitsemasi tapa mikä tahansa, tärkeintä on, että opettelu tuntuu mielekkäältä ja pääset asettamaasi tavoitteeseen.
- * Jaksota opittava aines sopivasti. Pyri kokonaisuuksiin.
- * Sijoita sana omiin tietorakenteisiin.
  - Pohdi mitä tiedät jo aikaisemmin? Vanhan tiedon organisointi on tärkeää.
- * Käytä luovuutta ja huumoria!
  - Selitä sanoja omin sanoin. Keksi hassuja muistisääntöjä.
- * Muista ajatella lukemaasi! → Vain ymmärtämällä, opittua voi soveltaa.
- * Kuulustele itseäsi ääneen. HARJOITTELE kaverien kanssa!

TEE KIRJAN SANASTOSTA OMA SANASTO:

- Ryhmittele sanat, käytä värejä, kirjoita listat suomeksi ja englanniksi.

Ryhmittelyperusteet:

sanaluokka, teema, ulkonäkö,

suhteet: vastakohdat, synonyymit, sanaperheet,

sanonnat, joissa sana esiintyy, positiiiviset/negatiiviset

sanat, lähes samaa tarkoittavat sanat, sanat ääntämisis-

ja kirjoitusasussa. Huom! Myös kirjoitusasua voi

harjoitella ääneen.

Ryhmittelyssä voit käyttää apuna Mind mappia, piirrosta tai kaaviota.

- Lue listaa itseksesi ääneen
- Kuulustele sanalistat itseltäsi/kaveriltasi

TYÖSTÄ:

- Pitkät sanat kannattaa paloitella. Pilko sana mielesi mukaan, jotta muistat. esim. Deforestation.
- Kiinnitä huomioita etu- ja jälkiliitteisiin → SANANMUODOSTUS! Niiden tunnistaminen kasvattaa sanavarastoa helposti ja auttaa tekstinymmärtämisessä.
- Muodosta lauseita: tee ensin yksinkertaisia lauseita. Sijoita sana tuttuun ympäristöön, esim. "I live in Finland.
- Kirjoita tarina, keskustelu, dialogi, "crazy story": "Last night I had a nightmare...: " Pyri liittämään juttu tavalla tai toisella omaan elämäsi → tee siitä itsellesi merkittävä. Usein hullunkurisen ja päättömän jutun muistaa parhaiten.
- Tee teksteistä tiivistelmä omin sanoin suomeksi.

AUDIITIIVISET KEINOT:

- **SANO ÄÄNEEN:** maiskuttele, venyttele, liioittele, keksi ääniasiosiaatiota: ssssssssnake, shshshshell, sano iloisesti, surullisesti, pontevasti, laula sanoja
- Harjoittele YSTÄVÄIN kanssa: alias-peli: sanalista, joka on selitettävä ja esitettävä kaverille ko. kielellä, esitä sanoja fyysisesti, näyttellen, eleillä, ilmeillä, käsillä ja jaloilla. → Vartalo mukaan!
- Tarinat, riimit, melodiat jne. Sanat jäävät "sattumalta" muistiin, muistuvat mieleen kuultuna lauseita muistelemalla (musiikki, TV) →Hyödynnä musiikkia. Sijoita sanoja tuttuihin melodioihin tai keksi omia.
- Miltä sana kuulostaa? Tuleeko jokin suomenkielen sana mieleen? Esim. Boring-pora

VISUAALISET KEINOT

- * Luo mielikuvia
- Kuvittele Aku Ankka tai joku muu kirjoittamassa hankalaa sanaa isolle taululle tai kuvittele itseesi neuvomassa jotakuta sanan kirjoittamisessa
- Sijoita sana tiettyyn kuvaan (oppikirjan, lehden, omaan piirrookseen jne.)
- Piirrä/väritä hulluja kuvia.
- Kirjoita **opettelemasi sanat** *tiukonella* paperille **erilaisia fontteja** kokeillen, voit myös vaihdella fonttia Sanan sisällä. Lukemalla näin kirjoitettuja sanoja saavat silmät erilaisia ärsykejä, mikä voi auttaa sanojen mieleen painamisessa.
- Voit myös miettiä, miltä opetettava sana 'tuntuu', 'maistuu' tai 'tuoksuu':

KINESTEETTISET KEINOT

- * Käytä post-it lappuja
- Kirjoita hankalia sanoja muistilappuihin ja liimaa kylppäriin peiliin, tietokoneen näyttöön tai jääkaapin oveen. Ota taskuun matkalla muisteltavaksi.

- Kokoa lauseita muistilapun sanoista, sanoja muovikirjaimista jne. SANAT jäävät mieleen TEKEMISEN kautta.

* Näyttele sanoja. Monien verbien ja adjektiivien merkityksiä voi harjoitella toimimalla, esim. accuse= syyttää → näyttele "syyttävää"

- * Opiskele sanoja erilaisissa tilanteissa. LIIKUI
- Sanat saattavat "jäädä päähän" eri tavoin erilaisissa tilanteissa harjoittelemalla, esim. juoksulenkillä voi lueskella sanalista tai yleensä tekstiä. Epätavallinen ympäristökin (kuten bussi, kahvila, olohuone jne.) voi auttaa oppimisessa.
- Yksinkertaisin tapa saada liike mukaan on kävellä oppikirja kädessä!

SANOJEN OPETTELEMISEN TUKENA VOIT KÄYTTÄÄ MYÖS:

- Kuuntele kirjan kappaletta oppilaan cd:ltä tai lataa mp3-soittimeeni
- Hyödynnä englannin oppimista varten suunniteltuja tietokoneohjelmia.
- Lapsille tarkoitettuja kuvasanakirjoja kertaukseen ja perussanaston opettelemiseen.
- Televisio-ohjelmia: valitse aluksi riittävän helppo ohjelma ja peitä suomenkielinen tekstitys, tai lue aktiivisesti tekstityksiä → yritä oppia uusia sanoja.
- Muista "vessalukemisto!"

KIELIOPII

KIELIOPIIA VOI OPISKELLA MONELLA TAVALLAI -> TUKEA KÄIKILTA KANAVILTA MAHDOLLISIMMAN MONIPUOLISESTI:

- 1) VISUAALINEN: Värit, alleviivaus, laatikot, nuolet, miellekartat, sääntö kuvina/sarjakuvana, eri riville jakaminen, palstat, vaihteelliset kulkukaaviot, väliseinät
- 2) AUDITIIVINEN: Perustelee sääntöjä omin sanoin ääneen, perustelee vastaus parille, pohtikaa yhdessä vastauksia. Kuuntele tekstejä kiinnittäen huomiota rakenteisiin.
- 3) KINESTEETTINEN: vartalo ja liike mukaan mekaaniseen toistoon (esim. päätteitä opeteltaessa), sanojärjestyksen "dramatisointi", taktuaaliselle sanoja lapuilla järjestettäväksi.

Hyödynnä oikeaa aivopuoliskoa: Huumori, personifiointi, persoonalliset ja hölmöt muistisäännöt

- Tutki ensin itse kirjasi kieliooppisivuja, lue esimerkkilauseita ja yritä tehdä omia lauseita kirjan lauseita muuntamalla. Muista lukea kirjoittamaasi ääneen!
- Tee kirjan kieliooppiharjoituksia ajatuksella pohtien
- Kysy opettajalta, jos et ymmärrä!
- Opiskele yhdessä kaverin kanssa

ORGANISOINTI JA VAIHEISTAMINEN

- Alitistaminen rakenteille, sisäänajo (=ennakointi)
- Yksinkertaisesta monimutkaisempaan
- Ei sanastoa ja sääntöjä samalla kertaa aivoista ulos
- Sääntöjen purkaminen osiksi, väivaiheiden näyttäminen
- "suttupaperityöskentely"

SELKEYS, KONKRETTIA, KÄYTTÄNNÖLLISYYS POHJANA

- Abstraktit käsitteet ja termit minimiin, konkreettia ja havaintoesimerkkejä tilalle.
- TUKEA ÄIDINKIELESTÄ: äidinkielen rakennetietoisuuden herättäminen
- Funktio ja käyttöarvo esille, ilmiöiden selittäminen (myös keksitty selitys käy) sovellus omaan elämään.
- Säännöt omalla tavalla
- Analyytisyyden vahvistaminen (syys-seuraus suhteet näkyville)
- Kokonaisudet tärkeät!

KIRJOITTAMINEN

HARJOITTELLESSA TÄRKEÄÄ:

- Suorituspaineen minimointi ja harjoittelun mielekkyys
- Myös helpontuntuisesta otsikosta voit kirjoittaa hyvän aiheen: ratkaisevaa on se, että sinulla on asiasta jotain sanottavaa!
- Harjoittelussa kokeile rohkeasti vaikeita rakenteita, mutta koetilanteissa: käytä sellaisia rakenteita, jotka tiedät osaavasi → yksinkertainen ja oikea on aina parempi kuin monimutkainen ja väärä.
- Kirjoita itsellesi mieluisista tilanteista ja aiheista
- Harjoittele luova kirjoittamista (kuvan/tilanteen pohjalta, sadun modernisointi, jännityskertomus jne.)
- Kerää onnistumisen elämyksiä. Lähdä pienin askelin liikkeelle. Kirjoita muutama lause, sitten pieni tarina ja sitten laajenna.

KIRJOITTAMINEN ON PROSESSI

- * Suunnittele kirjoitelma huolell!
  - Hyödynnä: kirjoituskehikko/palstoja, ranskalaisia viivoja, sisällön organisoitinkuvioita ja tarkistuslistoja
- * Lue erilaisia tekstityyppejä ja harjoittele itse niiden kirjoittamista.
- * Prosessikirjoittaminen:
  - Jaa kirjoitusprosessi eri vaiheisiin, joita työstetään erillään/eri päivinä:
    - SUUNNITTELU
    - SISÄLTÖ
    - KIELIASU
    - TARKISTUS
  - →Ei sanastoa ja kielioppia tai sisältöä yhtä aikaa.
  - Pyri itse oppilaana korjaamaan virheesi ensin. Lue ja kommentoi myös parisi tekstiä. Opettaja voi käyttää korjattaessaan tiettäjä merkkejä ja oppilaan tulee korjata virheet itse. EI punakynä!

KIRJOITTELMAN VAIHEET:

- 1) Valitse aihe: Lue huolella otsikko ja siihen mahd. liittyvä teksti
- 2) Jäsentele: Mind map, kaaviot, Kirjoita tarvittavaa sanastoa ylös
- 3) Tee kappalejako (vähintään 3 kappaletta)
- 4) Kirjoita luonnos
- 5) Laske sanamäärä
- 6) Tivistä, tarkenna, täytä aukot (Ei suomenkielisiä ilmauksia!)
- 7) Tarkista johdonmukaisuus sekä sanavalmat ja sanonnat
- 8) Tarkista vielä:
  - sanajärjestys - SPOTPA, KASPOM
  - verbit/aiamuodot
  - yksiköt/monikot ja niihin liittyvät verbit
  - artikkelit
  - pronominit
  - epäsuoaranesityksen sanajärjestys ja verbinuodot
  - oikeinkirjoitus
- 9) Kirjoita puhtaaksi
- 10) Lue lapi lopputulos "vieraa" silmin

HUOMI! Kannattaa tarkistaa yhdellä lukuokerralla vain yksi asia → Näin keskityt vain yhteen ja työskentelysi on tehokkaampaa ja lopputulos parempi.

MUISTA! Aine on kypsyysnäytel. Aineessa sinulla on tilaisuus näyttää, mitä kaikkea osaat - Käytä siis erilaisia ja monipuolisia rakenteita ja sanoja.

* Kiinnitä huomioita KÄSIALAANI! Saatko itse selvää omasta käsialastasi? Onko tarvetta kirjoittaa tietokoneella? → Erittäjäjärjestelynä ylioppilaskirjoituksissa

TEKSTINNYMMÄRTÄMINEN

UUSI TEKSTI:

- 1) Lue teksti, jotta saat tuntuman. Älä kauhistu, vaikka tuntuu vaikealta → Niin käy lähes aina!
- 2) Alleiviivaa lukiessasi sinulle uudet sanat/fraasit.
- 3) Lue sitten kappale kerrallaan ja mieti, mistä kappaleessa puhutaan. Kirjoita hankalat/oudot sanat marginaaliin, joita et ymmärrä kontekstista.
- 4) Lue uudelleen, jotta saat kokonaiskuvan.
- 5) Tarkista sanakirjasta/sanastoista uudet sanat, jos kyseessä ei ole koeteksti. Huom! Totkut sanat voivat yhä jäädä ymmärtämättä, mutta yritä sovittaa ne kokonaisuuteen → arvaa. Alleiviivaa mielestäsi kappaleen keskeisiin virkke tai mahdollinen vastaus kysymyksiin.
- 6) Vastaa luetunymmärtämistehtävän kysymyksiin.
- 7) Vastaukset saatuaasi ja korjattuasi: pala alkuperäiseen tekstiin ja yritä löytää missä kohdalla tekstiä, oikea vastaus löytyy, ja miten se on muotoiltu jos jotain meni väärin.

TEKSTINNYMMÄRTÄMISEN KEHITTÄMINEN:

LUE SÄÄNNÖLLESESTI JA STRESSITTÖMÄSTI

- 1) Helppoja, ymmärrettäviä tekstejä (Ala- ja yläasteen kirjat, vanhat oppikirjat)
- 2) Ilmoituksia ja mainoksia (junnissa, busseissa, jne.)
- 3) Tuttuja kirjoja, jotka olet lukenut suomeksi
- 4) Kuuntele kirjan äänitettä. Lue itse kappaleita ääneen ja eläydä. Lukeminen on tehokkaampaa.
- 5) Lue myös vaikeampia sanomalehtitekstejä, teksti-tv:n Internetin tekstejä kiinnostavista asioista stressittömästi.
- 6) Lue yhdessä kavereiden kanssa. Muistat sanoja ja sanontoja myöhemminkin siitä, miten olet yhdessä niitä katselleet.
YKSIN ON LÄHES AINA HANKALAMPAA!

KUULLUNNYMMÄRTÄMINEN

* Stressitön kuuntelu tärkeää! Kuuntele mitä tahansa sinulle mieleistä vieraalla kielellä.

* Elämyksellisyys, mielekkäisyys, oman oivalluksen, kiinnostuksen ja tunne maailman herättäminen

- Juonelliset tarinat, sadut, hauskat dialogit, laulut yms.
- TV-sarjat, elokuvat
- Uutisten kuuntelu netistä

* Eri aksenttien kuuntelu (Global English)

* Tarkista parin kanssa kotitehtävät suullisesti.

YO-kuuntelu:

- katso ensin vain kysymyksiä, älä vastausvaihtoehtoja
- → muodosta oma vastaus ja valitse sen perusteella sopiva vaihtoehto
- kokonaisuuksista yksityiskohtiin → älä jumiutu yksittäisiin sanoihin, joita et tiedä

* Jos vastausaika ei tahdo riittää, keskustele kieltä opettajan ja erityisopettajan kanssa pidennetyistä kuunteluista.

* Pidennettyä kuuntelua kannattaa harjoitella ennen kirjoituksia!

SUULLINEN KIELITAITO

Kaikenlainen suullistaminen puhutulle kielelle edistää oppilaan kielitaitoa ja kehittää kielikorvaa

- uuden sanaston suullistaminen ilman kontekstia, tekstin ja kieliopin harjoittaminen suullisesti
- kotiläksyt oppilas-CD:itä, kokonaisvaltaisen kuuntelun runsaan harjoittaminen

Jos suullinen ilmaisu haasteellista:

- harjoittele mahdollisimman strukturoituja ja raamittettuja tehtäviä, esim. A/B- ja vihjedialogit yms.
- Alias-peli sanaristikkoa hyödyntäen
- VAPAA tuottamista: arkinen jutustelu, small talk
- Opettele kompensatiostrategioita, kun et tiedä jotain sanaa vieraalla kielellä

*MUISTAI! Kaikkea ei tarvitse osata! Kukin kertoo oman tason mukaan. Vastaa niihin kysymyksiin, joihin osaat.

*Opi sietämään epävarmuutta: esim. kielioppivirheet saattavat kertoa huonosta kielitiedosta mutta ne eivät kerro huonosta kielitaidosta!

- Kielenpuhujan näkökulmasta ns. paha virhe on usein liian monotoninen, rytmiltään epäselvä tai hidas puhe, väärä rekisteri ja kohteliaisuuksien puuttuminen, tai reagoimattomuus toisen puheeseen. Harvoin kielenpuhujia edes huomioi vääriä kielioppipäätöksiä tai artikkeleita.

ÄÄNTÄMISEN OPETTELU on kielenopiskelun kulmakivi!

- vaikuttaa puheen sujuvuuteen, sanojen vastaanottokykyyn, kuullunymmärtämiseen, lukemisen ja kirjoittamisen sujuvuuteen ja oikeinkirjoitukseen.
- hyödynnä peiliä opeteltaessa vaikeita äänteitä

Materiaalin koonnut:

Johanna Kiviniemi (2011)

Lähteinä:

Heli Numminen 2010 (luentomoniste)
Kari Mollanen 2010 (luentomoniste)
Liisa Halme 2005 (luentomoniste)